

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Svatoně (soudce zpravodaje) a soudců Pavla Šámala a Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatele **Občanského sdružení Britské listy, z. s.**, sídlem K Letníku 174, Nučice, zastoupeného Pavlem Uhlem, advokátem, sídlem Kořenského 15, Praha 5 – Smíchov, proti výroku II. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2024 č. j. 25 Cdo 3510/2022-214, výroku I. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. září 2022 č. j. 21 Co 222/2022-184, v rozsahu, v němž jsou potvrzeny výroky I. a II. rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 14. června 2022 č. j. 5 C 44/2019-141 a proti výrokům I. a II. rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 14. června 2022 č. j. 5 C 44/2019-141, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Praze a Okresního soudu Praha – západ**, jako účastníků řízení, a **V. R.**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Výrokem II. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2024 č. j. 25 Cdo 3510/2022-214, výrokem I. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. září 2022 č. j. 21 Co 222/2022-184, v rozsahu, v němž jsou potvrzeny výroky I. a II. rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 14. června 2022 č. j. 5 C 44/2019-141 a výroky I. a II. rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 14. června 2022 č. j. 5 C 44/2019-141, bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2024 č. j. 25 Cdo 3510/2022-214 ve výroku II. se ruší.

III. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 21. září 2022 č. j. 21 Co 222/2022-184 se ruší v části výroku I., kterým Krajský soud v Praze potvrdil výroky

I. a II. rozsudku Okresního soudu Praha – západ ze dne 14. června 2022 č. j. 5 C 44/2019-141.

IV. Rozsudek Okresního soudu Praha – západ ze dne 14. června 2022 č. j. 5 C 44/2019-141 se ruší ve výroku I. a II.

Odůvodnění

I.

Vymezení předmětu řízení

1. Stěžovatel se ústavní stížností doručené Ústavnímu soudu dne 13. 5. 2024 a doplněné podáním ze dne 6. 11. 2024 domáhá zrušení napadených rozhodnutí v rozsahu vymezeném v záhlaví nálezu. Tvrdí, že jimi bylo porušeno jeho právo na spravedlivý (řádný) proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), právo na svobodu projevu podle čl. 17 odst. 1 a 2 Listiny a princip zákazu výkonu veřejné (státní) moci nad rámec zákona zaručený v čl. 1 odst. 2 a čl. 2 odst. 3 Ústavy.

II.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

2. Z ústavní stížnosti, napadených rozhodnutí a z vyžádaného soudního spisu se podává, že předmětem řízení před obecnými soudy byla žaloba na ochranu osobnosti podaná vedlejším účastníkem proti stěžovateli a dalším žalovaným: původně proti stěžovateli jako 1. žalovanému, J. Čulíkovi (vůči němuž bylo řízení později zastaveno pro nedostatek pravomoci soudů České republiky jako 2. žalovanému) a I. P., jako 3. žalované (po zastavení řízení vůči J. Čulíkovi, vedené jako 2. žalovaná).

3. Stěžovatel vydává internetový deník Britské listy na adrese <http://blisty.cz>, jehož obsahem jsou především komentáře a rozhovory týkající se společenských, kulturních a politických otázek. Vedlejší účastník je lékař, který současně veřejně publikoval své názory v textech na internetových blozích (Idnes.cz a Lidovky.cz, v současnosti již nedostupných) a v rozhovorech (např. v internetových denících Parlamentní listy či Krajské listy). V nich varoval před tzv. islamizací ve smyslu probíhající kulturní změny, která vede většinovou společnost ke zříkání se svých tradic a hodnot a ztrátě kulturní identity, a to především ve Velké Británii. Tento proces popisoval na řadě situací jako například nemožnosti objednat si taxislužbu v době ramadánu, koupit si slaninu a pivo v supermarketu u muslimských pokladních, konvertování až tisíce bílých Britů k islámu či případy, kdy lékař muslimského vyznání odešel od pacienta k modlitbám či během operace nahlas předčítal z koránu a nabádal k jeho čtení i ostatní personál. Mezi takové texty patřil i rozhovor vedlejšího účastníka s titulem „Šokující slova českého lékaře žijícího v Anglii: Muslimské lékařky odmítají sundat šátek při vstupu na operační sál, muslimští lékaři odcházejí od pacienta k modlitbám, čtení koránu během operace“, který byl zveřejněn dne 23. 1. 2016 na českém webu Parlamentní listy. Vedlejší účastník byl v době poskytnutí rozhovoru lékařem fakultní nemocnice v anglickém Sheffieldu, kde také se svou rodinou žil.

4. Šéfredaktor internetového deníku Britské listy, Jan Čulík, který žije ve Skotsku, kde působí jako Senior Lecturer v oboru Czech Studies na Universitě v Glasgow, poslal dne 23. 1. 2016 podnět zaměstnavateli vedlejšího účastníka, generálnímu řediteli fakultní nemocnice v Sheffieldu. V něm informoval o veřejných projevech vedlejšího účastníka, která považoval za předsudečná a islamofobní a jako taková rozporná s profesionální etikou lékaře. Na základě podnětu J. Čulíka byl vedlejší účastník dočasně suspendován z výkonu své lékařské praxe. Později bylo prošetřování podnětu ukončeno dohodou bez přijetí jakýchkoliv opatření a vedlejší účastník odešel z nemocnice.

5. Dne 7. 3. 2016 Britské listy uveřejnily text „Sheffieldský lékař vyšetřován za "islamofobní" články publikované v ČR. V. R., lékař, pracující v Sheffieldu je v současnosti vyšetřován svým zaměstnavatelem za „islamofobní“ články, které publikoval česky v Parlamentních listech a jinde. Podrobnosti v angličtině ZDE.“ O podání podnětu a vyšetřování vedlejšího účastníka týž den informovaly také britské deníky The Star a Sheffield Telegraph.

6. Dne 14. 3. 2016 Britské listy zveřejnily článek s titulkem „Spisovatelka I. P.: Děkuji vám, že se vám podařilo umlčet rasistu R.“ (dále též „předmětný článek“), jehož obsahem je podrobné informování o podnětu J. Čulíka. Článek je uveden poděkováním I. P., dále je v něm uveden komentář J. Čulíka, v němž objasňuje, co jej vedlo k podání podnětu a poukazuje na nebezpečí tzv. hate speech a konečně zahrnuje i samotný obsah podnětu v angličtině. Ze spisu vyplývá, že uvedený text byl inspirován emailovou komunikací mezi J. Čulíkem a I. P. ze dne 10. 3. 2016, v níž I. P. děkovala J. Čulíkovi za jeho podnět.

7. Vedlejší účastník se žalobou ze dne 22. 1. 2019 domáhal ochrany osobnosti a požadoval, aby stěžovateli bylo uloženo odstranit z webových stránek článek ze dne 14. 3. 2016, zprávu o vyšetřování vedlejšího účastníka za „islamofobní“ články publikované v ČR, a všem žalovaným nahradit vedlejšímu účastníkovi nemajetkovou újmu ve výši 600 000 Kč. Návrh odůvodnil tím, že k zásahu do jeho osobnostních práv došlo podnětem J. Čulíka zasláného generálnímu řediteli Fakultní nemocnice v Sheffieldu, dále publikací uvedených článků a písemné reakce I. P. na webových stránkách stěžovatele.

8. Napadeným rozsudkem Okresní soud Praha – západ (dále jen „soud prvního stupně“) uložil stěžovateli, aby odstranil ze své webové stránky text s titulkem „Spisovatelka I. P.: Děkuji vám, že se vám podařilo umlčet rasistu R., 14. 3. 2016“, s textem citovaným ve výroku I. (výrok I.) a odkaz navazující na sdělení, že sheffieldský lékař je vyšetřován za islamofobní články publikované v ČR (výrok II.); vedle toho zamítl žalobu vedlejšího účastníka v požadavku, aby stěžovatel ze své webové stránky odstranil text: „Sheffieldský lékař vyšetřován za „islamofobní“ články publikované v ČR, 8. 3. 2016. V. R., lékař, pracující v Sheffieldu, je v současnosti vyšetřován svým zaměstnavatelem za "islamofobní" články, které publikoval česky v Parlamentních listech a jinde.“ (výrok III.), uložil stěžovateli, aby zaplatil vedlejšímu účastníkovi částku 400 000 Kč (výrok IV.), dále zamítl žalobu ohledně částky 200 000 Kč (výrok V.), žalobu směřující vůči 2. žalované (I. P.), aby zaplatila vedlejšímu účastníkovi částku 600 000 Kč (výrok VI.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky VII. a VIII.).

9. Soud prvního stupně své rozhodnutí o povinnosti stěžovatele odstranit výše uvedené texty odůvodnil tím, že publikovaný článek jednoznačně přivodil vedlejšímu účastníkovi společenskou újmu, finanční ztráty z důvodů stěhování a nákladů na právní pomoc,

pocit ohrožení a nejistoty celé rodiny a zdravotní následky v důsledku dlouhodobě stresující situace. Přestože se vedlejší účastník dobrovolně zapojil do veřejného života, nepřesně přeložený a účelově upravený článek včetně subjektivního komentáře nelze považovat za férovou kritiku, kterou by byl povinen strpět. Podle soudu prvního stupně šlo jednoznačně o zákeřnou dehonestaci vedlejšího účastníka a újma na jeho cti, pověsti a jméno byla jednoznačně v příčinné souvislosti s publikovaným článkem. Došlo tak ke zneužití svobody slova za účelem potrestání vedlejšího účastníka za jeho radikální postoje k otázkám muslimských přistěhovalců a poměrům ve Velké Británii.

10. Krajský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) k odvolání stěžovatele potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocih ukládajících povinnosti stěžovateli (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.). Odvolací soud se ztotožnil s hodnocením soudu prvního stupně ústícím v závěr, že předmětný text není přípustnou kritikou názorů vedlejšího účastníka, ale nepřípustným dehonestujícím útokem do jeho osobnostních práv. S námitkou promlčení vznesenou stěžovatelem, kterou se soud prvního stupně opomněl zabývat, se odvolací soud vypořádal tak, že nároky vedlejšího účastníka vůči stěžovateli se nepromlčují, neboť vedlejší účastník tvrzené zásahy do osobnostních práv přičítal od samého počátku jak stěžovateli, tak J. Čulíkovi, který byl jeho statutárním zástupcem. Závěr soudu prvního stupně o existenci příčinné souvislosti mezi jednáním stěžovatele a tvrzeným zásahem do osobnostních práv vedlejšího účastníka, odvolací soud doplnil o argument, že provedenými důkazy bylo nepochybně prokázáno, že ostatní britská periodika uveřejnila informace dehonestující vedlejšího účastníka na základě podkladů, které jim dodal J. Čulík.

11. Nejvyšší soud nejprve usnesením ze dne 1. 12. 2022 č. j. 25 Cdo 3510/2022-209, odložil vykonatelnost některých výroků rozsudku odvolacího soudu o platební povinnosti stěžovatele ve věci samé a o nákladech řízení. Ústavní stížností napadeným rozsudkem poté zrušil rozsudek odvolacího soudu v části výroku I., již byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně o platební povinnosti stěžovatele, tedy v rozsahu výroku o nemajetkové újmě a nákladech řízení (výrok IV. a výrok VII. rozsudku soudu prvního stupně) a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dovolání proti zbývajícím částem výroku I. rozsudku odvolacího soudu, tj. částem, které ukládaly stěžovateli povinnost odstranit předmětné texty, odmítl, neboť dospěl k závěru, že v těchto částech není přípustné.

12. Ve vztahu k hodnocení nepřípustnosti zásahu do osobnostních práv vedlejšího účastníka se Nejvyšší soud soustředil především na objektivitu tvrzení stěžovatele a vedlejšího účastníka. Konstatoval, že zatímco předmětný text není podložen objektivními okolnostmi, které by dokládaly, že vedlejší účastník je rasistou, na straně druhé stěžovatel neprokázal, že situace kritizované vedlejším účastníkem ohledně počínání islámského zdravotnického personálu se v praxi nedějí a že si je vedlejší účastník vymyslel. Podle Nejvyššího soudu to byl naopak stěžovatel, který svou kritiku názorů vedlejšího účastníka vědomě zkreslil, čímž jeho kritika ztratila na věcnosti a opodstatněnosti. V otázce promlčení se Nejvyšší soud ztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že od samého počátku byla vůči stěžovateli požadována peněžitá náhrada 600 000 Kč odvíjející se od publikace dvou článků jím vydávaným médiiem v souvislosti s různou mírou přičinění zbývajících dalších dvou fyzických osob. Vzhledem k provázanosti stěžovatele s osobou J. Čulíka je i jeho motivace přičitatelná stěžovateli, který mu poskytl mediální prostor k veškeré veřejné kritice a umožnil mu

postup směřující k dehonestaci vedlejšího účastníka. Postupně zpřesňovaná tvrzení nelze podle Nejvyššího soudu pokládat za změnu žaloby, od níž by teprve bylo možné počítat se stavením běhu promlčecí lhůty.

III.

Podstata argumentace stěžovatele

13. Námitky stěžovatele jsou dvojího typu. Stěžovatel jednak namítá, že k porušení jeho práva na spravedlivý proces došlo tím, že soudy v průběhu řízení nepřipustně modifikovaly předmět řízení ve vztahu ke stěžovateli, čímž současně porušily princip zákazu výkonu veřejné moci nad rámec zákona, který je upraven v čl. 2 odst. 3 Ústavy. Vedlejší účastník v původní žalobě přičítal veškeré důsledky předmětných článků do jeho pracovního a osobního života J. Čulíkovi a I. P. (občanům Velké Británie), přičemž všechny měly vazbu pouze k území Velké Británie. Proti stěžovateli byla žaloba podána pouze proto, že publikoval text, který referoval o počínání těchto osob, ale žaloba nekonstruovala žádnou příčinnou souvislost mezi předmětným článkem a následky, které tvrdil vedlejší účastník. Teprve poté, co se ukázalo, že nárok vůči J. Čulíkovi nespadá do české jurisdikce, začal vedlejší účastník svými dalšími procesními podáními přenášet důsledky odpovědnosti na stěžovatele, na což soudy nesprávně přistoupily. Stěžovatel poukazuje také na to, že poté, co české soudy konstatovaly, že nárok proti J. Čulíkovi je mimo jejich jurisdikci, vedlejší účastník jej ve Velké Británii nezažaloval. Pokud tak neučinil, nemůže se hojit na stěžovatele. Vzhledem k tomu, že české soudy aprobovaly nárok vedlejšího účastníka, porušily podle stěžovatele také princip vázanosti závazky mezinárodního práva, protože nerespektovaly princip autonomie britského práva.

14. Druhý okruh námitek stěžovatele se vztahuje k porušení práva na svobodu projevu podle čl. 17 odst. 1 a 2 Listiny. Stěžovatel tvrdí, že soudy věc posoudily v rozporu s ustáleným výkladem hranice svobody projevu a ochrany osobnosti. Podává vlastní výklad kolize svobody projevu a práva na ochranu osobnosti na základě aplikace algoritmu obsaženém v nálezů sp. zn. II. ÚS 2051/14. Podle výkladu stěžovatele posouzení všech prvků tohoto algoritmu vychází ve prospěch svobody projevu stěžovatele.

IV.

Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatele

15. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) zaslal ústavní stížnost k vyjádření ostatním účastníkům řízení.

16. Nejvyšší soud ve vyjádření nejprve uvedl s podstatou věci ne zcela související úvahu, že okolnost, že tématem sporu byly komentáře týkající se poměrů v jiné zemi, nevylučuje pravomoc českého soudu, a to také proto, že žalobou dotčené výroky stěžovatele byly publikovány na webových stránkách, a tedy dosažitelné i v České republice. Zde tak mohly vedlejšímu účastníkovi způsobit újmu na osobnostních právech. Tento závěr je podle Nejvyššího soudu v souladu s jeho judikaturou týkající se distančního zásahu do osobnostních práv. K posouzení střetu svobody projevu stěžovatele a právem

na ochranu osobnosti Nejvyšší soud zdůraznil, že v dané věci byly zjištěny neregulérní prostředky debaty o tématech veřejného zájmu na straně stěžovatele v tom, že kritizované výroky byly zkresleny tak, aby jejich původce mohl být dehonestován. V dalších podrobnostech odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku.

17. Odvolací soud pouze odkázal na odůvodnění svého rozsudku a soud prvního stupně se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

18. Vedlejší účastník se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

19. Soudce zpravodaj zaslal vyjádření ostatních účastníků řízení stěžovateli k případné replice, tento však této možnosti nevyužil.

V.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

20. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

VI.

Hodnocení a závěry Ústavního soudu

21. Ústavní soud posoudil všechny výše uvedené skutečnosti a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

22. V přezkoumávaném případě obecné soudy posuzovaly konflikt mezi svobodou projevu zaručenou v čl. 17 Listiny odst. 1 a 2, které se dovolával stěžovatel, a právem na ochranu osobnosti zaručeného v čl. 10 odst. 1 Listiny, jehož porušení namítal vedlejší účastník. Přestože hodnocení tohoto konfliktu závisí vždy na konkrétních okolnostech případu, Ústavní soud ve své judikatuře vyvinul několik principů a hodnotících kroků, z nichž je třeba vycházet. Klíčovým principem, který představuje vstupní podmínku pro způsobilost projevu zasáhnout do osobnostních práv, je existence příčinné souvislosti mezi jednáním a zásahem do osobnostní sféry. Nikoliv tedy každé jednání je schopné zasáhnout do práva na ochranu osobnosti, ale pouze jednání, které s takovým zásahem bezprostředně souvisí a přímo vyvolá důsledky představující tvrzenou újmu. Neoprávněnost zásahu do osobnostních práv je dána tehdy, pokud 1) mezi ním a porušením osobnostní sféry existuje příčinná souvislost a 2) přesáhl-li zásah určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti nelze tolerovat (nález sp. zn. I. ÚS 156/99 či sp. zn. II. ÚS 2120/21, bod 54.). Prokázání příčinné souvislosti přitom předchází hodnocení míry intenzity zásahu.

23. V nyní posuzovaném případě soudy nedostatečně zhodnotily elementární předpoklad pro hodnocení povahy předmětného článku, tedy otázku, zda tento článek byl vůbec způsobilý bezprostředně vyvolat tvrzené následky na straně vedlejšího účastníka.

24. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že stěžovateli nelze přičítat následky, které mu způsobil „alibistický postoj Sheffieldské nemocnice (suspendaci a stresující vyšetřování)“, avšak dospěl k závěru, že předmětný článek byl jednoznačně v příčinné souvislosti s tvrzenými následky. K tomuto závěru soud prvního stupně dospěl, aniž by vyhodnotil, v čem tyto následky konkrétně spočívají ve vztahu k předmětnému článku. Odvolací soud k odvolací námitce stěžovatele, že nebyla prokázána příčinná souvislost mezi předmětným článkem a zásahem do osobnostních práv vedlejšího účastníka, doplnil výše uvedenou úvahu tím, že britská média uveřejnila informace dehonestující vedlejšího účastníka na základě podkladů poskytnutých J. Čulíkem. Dovolací soud se pak otázkou příčinné souvislosti nezabýval a pouze se věnoval pravdivosti předmětného článku a tvrzení vedlejšího účastníka uvedených v rozhovoru z 23. 1. 2016.

25. K závěru o existenci příčinné souvislosti mezi článkem publikovaným v březnu 2016 a následky dopadajícími do osobnostní sféry vedlejšího účastníka, soudy dospěly na základě hodnocení skutečností, které se odehrály v důsledku podnětu J. Čulíka, případně předchozích článků v britských médiích, avšak z logiky věci by k žádnému z těchto důsledků nemohlo dojít přímo na základě publikace předmětného článku. V tomto ohledu lze dát za pravdu stěžovateli, že následná referenční publikace v češtině nemohla na dění ve Velké Británii nic změnit.

26. Primární otázka, kterou se měly soudy nejprve zabývat, totiž nespočívá v povaze výroku z hlediska řešení kolize mezi základním právem na svobodu projevu a základním právem na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména, ale v tom, zda je předmětný článek sám o sobě vůbec bezprostředně způsobilý přivodit vedlejším účastníkem tvrzené následky. Od posouzení této otázky se teprve mohou odvíjet všechny další právní úvahy, hodnocení a závěry ve vztahu k posuzování střetu uvedených základních práv včetně otázky přičitatelnosti důsledků ve vztahu ke stěžovateli. Takto soudy v daném případě nepostupovaly a své závěry odvodily od následků vyvolaných původním podnětem J. Čulíka, aniž by rozlišily mezi těmito následky, a následky, které byl způsobilý bezprostředně vyvolat předmětný článek.

27. Jak vyplývá z odůvodnění napadených rozhodnutí soudu prvního stupně a soudu odvolacího, vedlejší účastník odůvodnil svou žalobu tím, že na základě podnětu J. Čulíka, podaného ve stejný den, kdy byl publikován rozhovor s vedlejším účastníkem, tj. v sobotu 23. 1. 2016, hned následující pondělí byla dočasně pozastavena lékařská praxe vedlejšího účastníka. Bylo mu dále zakázáno o problému hovořit, bez zvláštního povolení nesměl vstupovat do nemocnice, obával se o svou bezpečnost, neboť tvrdil, že J. Čulík poslal podnět do místních britských novin, v důsledku negativních společenských reakcí se musel se svou rodinou přestěhovat, celá věc byla pro jeho rodinu stresující a dopadala i na jejich zdravotní stav. Vedlejší účastník dále uvedl, že podnět J. Čulíka jemu i jeho rodině změnil celý život a „vše“ bylo způsobeno tímto podnětem a publikací článku v Britských listech. Nijak nespecifikoval důsledky, které byly způsobené podnětem J. Čulíka, a které později publikovaným článkem.

28. Na tuto logiku přistoupily i soudy, které se existencí příčinné souvislosti přímo mezi předmětným článkem a jeho konkrétními dopady do osobnostní sféry vedlejšího

účastníka nezabývaly, a své úvahy odvíjely od toho, že článek byl automaticky v příčinné souvislosti se všemi následky, které vedlejší účastník tvrdil. Nijak nezhodnotily skutečnost, že tyto následky se odvíjely již od podnětu J. Čulíka, že předmětný článek byl publikován až dne 14. 3. 2016, článek publikovaný v Britských listech informující o probíhajícím vyšetřování vedlejšího účastníka o týden dříve, přičemž oba tyto texty informovaly o podnětu podaném dne 23. 1. 2016. Nepoložily si ani otázku, zda předmětný text vydaný na českém internetovém deníku mohl mít reálný dopad na postavení vedlejšího účastníka ve Velké Británii. Soudy se dostatečným způsobem nevypořádaly ani se skutečností, že k některým následkům, jako např. k suspendaci lékařské praxe či ke stěhování vedlejšího účastníka, nemohlo fakticky vůbec dojít v důsledku předmětného článku. Nalézací soud sice připomněl tyto skutečnosti, ale pouze ve vztahu k [(zřejmě) druhé] žalované (I. P.), když uvedl, že jí „nelze přičítat ... následky, které žalobci způsobil alibistický postoj Sheffieldské nemocnice“; tedy okolnost vážící se k události nastalé dříve než publikovaný článek (srov. výše).

29. Soudy dále nijak nezhodnotily ani skutečnost, že vedlejší účastník uvedl, že po návratu do České republiky události, které se staly ve Velké Británii, jeho další kariéru nijak neovlivnily. Uváděl, že měl sice problémy se svou nominací na osobnost roku 2016 ve svém oboru, avšak tuto cenu získal a opět pracuje ve vedoucích funkcích.

30. Soudy se také nezabývaly tím, že předmětný článek měl zprostředkující povahu, a pouze informoval o již podaném podnětu J. Čulíka, přičemž poté, co byl shledán nedostatek pravomoci českých soudů ve vztahu k rozhodování sporu mezi vedlejším účastníkem a J. Čulíkem, vedlejší účastník proti němu a jeho jednání svůj nárok ve Velké Británii nijak neuplatnil.

31. Hodnocení těchto úvah, které bylo třeba provést k prokázání existence příčinné souvislosti mezi předmětným článkem a tvrzeným zásahem do osobnostní sféry vedlejšího účastníka, soudy pominuly. Namísto toho posoudily existenci příčinné souvislosti na základě úvah, které s ní přímo nesouvisely (úmysl předmětného článku, údajné poskytnutí informací britským médiím či zkuslení původního rozhovoru vedlejšího účastníka).

32. Ústavní soud se z textu předmětného článku přesvědčil, že jeho obsah spočívá v informování o podání původního podnětu J. Čulíka tehdejšímu zaměstnavateli vedlejšího účastníka. V úvodu článku J. Čulík objasňuje důvody, které jej vedly k podání podnětu, upozorňuje na nepřijatelnost tzv. hate speech a klíčovým obsahem předmětného článku je text podnětu, který je zveřejněn v původní podobě zaslané nemocnici. Ve vztahu k posuzované věci z toho vyplývá především závěr, že předmětný článek nelze považovat za původní text, který by byl schopen sám o sobě způsobit následky do pracovní a osobní sféry, které namítal vedlejší účastník, neboť pouze informuje o podnětu podaném o více než měsíc a půl dříve. Závěr obecných soudů o tom, že předmětný článek bezprostředně souvisí s následky tvrzenými vedlejším účastníkem, je tak nesprávný.

33. Je třeba také dodat, že nesprávný je i závěr obecných soudů o tom, že předmětný článek je zkreslený, resp. že stěžovatel svou kritiku názorů vedlejšího účastníka podložil zkresleným obsahem rozhovoru. Jde nejen o to, že stěžovatel v něm sice uvedl výtah z rozhovoru vedlejšího účastníka pro Parlamentní listy a příklady jeho dalších publikovaných názorů, ale tyto jsou vždy doplněny odkazy na původní znění těchto textů. Především však jde o to, že tento závěr obecných soudů je zcela mimoběžný

s posuzováním dané věci, neboť je založen nikoliv na hodnocení předmětného článku, ale původního podnětu, o jehož posuzování v dané věci nejde. Současně tento závěr svědčí o tom, že soudy nerozlišily mezi oběma jednáními a jejich následky z hlediska závěrů týkajících se příčinné souvislosti. Obdobné platí i pro závěr, že existence příčinné souvislosti mezi předmětným článkem a zásahem do osobnostních práv vyplývá z toho, že bulvární britská periodika uveřejnila informace dehonestující vedlejšího účastníka na základě podkladů, které jim dodal J. Čulík. Tento závěr jednak z článků v britských médiích nevyplývá, jak se Ústavní soud z jejich obsahu přesvědčil, ale především nesouvisí s příčinnou souvislostí ve vztahu k předmětnému článku.

34. Nad rámec uvedeného je vhodné uvést, že z napadených rozhodnutí vyplývá, že soudy při vážení základních práv vůbec nevzaly v potaz skutečnost, že smyslem předmětného článku nebyl úmysl zdiskreditovat vedlejšího účastníka v zaměstnání či pouze jej zákeřně dehonestovat, ale byl především vyjádřením nesouhlasu s tzv. hate speech, tedy s výroky představujícími nenávistný projev vůči skupině osob. Touto perspektivou by obecné soudy měly při hodnocení konfliktu svobody projevu a ochrany osobnosti také nahlížet.

VIII. Závěr

35. Ústavní soud shrnuje, že při rozhodování o střetu základního práva na svobodu projevu a základního práva na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména musí soudy nejprve posoudit existenci příčinné souvislosti mezi jednáním a zásahem do osobnostní sféry, a otázku, zda dané jednání přímo vyvolalo důsledky, které představují tvrzenou újmu. Závěr o existenci příčinné souvislosti je nutné řádně odůvodnit, aby z něj bylo zřejmé, v čem spočívá bezprostřední vztah mezi zásahem a porušením osobnostní sféry.

36. Vzhledem k tomu, že v posuzované věci soudy tyto ústavněprávní požadavky nenaplnily, Ústavní soud uzavírá, že napadenými výroky rozsudků soudu prvního stupně, odvolacího a dovolacího soudu bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a napadené výroky rozsudků soudu prvního stupně, odvolacího a dovolacího soudu zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 19. listopadu 2024

Jan Svatoň
předseda senátu